

הדבר החשוב ביותר לזכור, כדי שנוכל לעבוד הקב"ה כראוי וכיאות, הוא לזכור שאנחנו בני מלכים!!!

« מי ראוי להיקרא 'בן' להקב"ה???

כתוב בפרשה בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם וגו' (דברים יד, א), אִלּוּ בַגְמֵ' (בב"ב י.), איתא, "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום נקראים בנים, ובזמן שאין עושים רצונו של מקום נקראים עבדים".

מִן הַגֵּאב"ד רבי יצחק טוביה ווייס זצ"ל (בספרו שערי טוביה), מבאר עפ"י היסוד שכתוב בספה"ק **ישמח משה** (פרשת תולדות), אשר התואר 'בן' לא שייך אלא על מי שמתייחס אחריו, היינו מי שמקבל מאביו והולך בדרכו, לטוב ולמוטב, הוא נקרא בן. וכן תלמיד שמקבל מרבו והולך בדרכיו, יתכן לקרותו בן, כמו שנקראו תלמידי הנביאים בְּנֵי הַנְּבִיאִים (מלכים ב' ג, א). משא"כ מי שפורש מדרכי אביו, ואינו ממשיך ללכת בדרכו, לא יכונה בתואר בן, עיין שם. ולפי זה נכון ומובן אשר דוקא כאשר ישראל עושין רצונו של מקום אז הם קרויין בנים.

לעומת זה אמרו בגמ' (קידושין לו.): "תניא, בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים, אתם קרוים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים, אין אתם קרוים בנים, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, בין כך ובין כך אתם קרוים בנים". הרי שלדעת רבי מאיר אף אם האדם אינו עושה רצונו של מקום ואינו מתנהג כראוי כבנו של מקום, עדיין בשם 'בן' יקרא. ונפסק ההלכה כר' מאיר, כמו שכתוב **ברשב"א** (ש"ת סימן קצ"ד).

ופי' נורא דרש הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע (הובא בפני מנחם שש"פ מאמר ד, יא הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע, וכן בילקוט קדושת לוי), על מה שאנו רואים אצל קידוש החודש שכתוב בתורה אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם (ויקרא כג, ד), ודרשו חז"ל (ר"ה כה.) "אל תקראו אותם אלא אֹתָם, אתם אפילו שוגגין, אתם אפילו מזידין". ואם כן, אם אצל קידוש החודש שֶהַפְתִּיב בתורה הוא אותם, דרשוהו חז"ל כמו מלת אֹתָם, כדי לכלול בו אף את השוגגין ומזידין, עאכ"כ במקום שנכתב בפירוש אתם כמו בפסוק בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם (שם), ודאי שהכוונה היא בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם אפילו שוגגין ואפילו מזידין, כי אף אם חטא אחד מישראל, עדיין הוא בן אהוב אצל אביו שבשמים, המחבבו אף בתוך ההפיכה, ולא נותר לו לאדם אלא להושיט את ידיו והקב"ה יפשוט ידו ויקרבהו אליו כבראשונה.

היוצא לנו מכל הנ"ל דעבודת האדם היא לדעת שהוא בן להקב"ה, ולרומם את עצמו, לדעת שאפילו אינו במצב הטוב ביותר, הוא צריך לחזק את עצמו דהקב"ה אוהב אותו דבְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם. ולדעת כי אב לנו בשמים אשר בידו כל היכולת, ואהבתו אלינו גדולה עד מאד כאהבת האב לבן, אהבה שאיננה פוסקת לעולם, אף אם לא נהג הבן כשורה.

« גודל החוב לזכור ולדעת את הערך שלנו!!

והנה, צריך להתבונן בדרכי העבודה איך אפשר להגיע לדרגה הנעלה זו להיקרא בן למלך מלכי המלכים הקב"ה.

בהמשך הפסוק כתוב לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת (דברים יד, א), ופירש"י וז"ל: "לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויים להיות

נאים, ולא גדודים ומקורחים", עכ"ל. הרי לנו, שאסרה התורה הק' הקרחה והגדידה, והחמירה לחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שריטה ושריטה (מכות כ.) שלא כבשאר איסורים, וכל כך למה, לפי שאנו נקראים בנים למקום, וראויים להיות נאים. והיינו שמלבד שזהו כבודו של מקום, הרי זה מצד החשיבות הגדולה שלנו בעצמו.

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל (בספרו משנת רבי אהרן מאמרים ושיחות מוסר מעמ' קנז ואילך) את הענין במתיקות ובהירות בזה"ל: "והנה, כשכתבה התורה בְּנִים אַתֶּם, אין זו מליצה, אלא בחינת בנים ממש, באותה שייכות ויחס ובאותה איכות של בנים. ומדרגה נוראה כגון זו יש לכל בן ישראל, והיא מחייבת את כללות הנהגתו, שהרי אם חייב אדם מישראל להיות נאה ולא גדוד ומקורח, עאכ"כ שחייב הוא להיות רחוק מפגמים רוחניים וענינים המגונים בעצמותם".

"ובקרא שלאחריו נאמר עוד, כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָהּ וְגו' וּבְךָ בָּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה (דברים יד, ב) וגו', הרי שעד כאן היא מדרגתו של אדם מישראל, חביב אדם שנברא בצלם, חביבים ישראל שנקראו בנים למקום, (אבות ג י"ד), עם קדוש, ועם סגולה. ומ"מ בדרך כלל אין האדם מכיר חשיבותו הנוראה הזאת, והוא מכיר את עצמו אך מצד הפחיתות שבו, כי קרוב הוא לזה מצד חומרו והרגלו מקטנותו, וְעִיר פְּרָא אֲדָם יוֹלֵד (איוב יא, יב), כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו (בראשית ח, כא), וממילא הוא פחות ונבזה בעיני עצמו, וע"י כך הוא באמת הולך ומתקטן, וכדוגמת עשיר שאינו יודע בעשרו וממילא אינו משתמש בו, והרי הוא באמת כעני לכל דבר".

"וחייב אדם להתבונן ולהכיר החשיבות הגדולה שיש בו בעצמותו, ובכוח שמתהווה בו בפועל עם הכרתו בחשיבות זו, וכל כמה שמרבה בהכרה זו כן מתרבת וגדלה בו חשיבותו, וזהו גורם גדול ועיקרי לתיקון המעשים יותר מכל, שהרי מצד הכרת חשיבותו לעולם יחשוב בדעתו אם פעולה כזו ראויה לו והגונה לו, וימנע מכל מעשה ומכל התנהגות שאינה לפי כבוד חשיבותו, שהרי בנים אתם וגו' וראויים אתם להיות נאים".

"ובאמת כל עצמותו של אדם, ומדרגתו בעצם, היא לפי הכרתו בערכו, ואמרו חז"ל (קידושין מ:), האוכל בשוק פסול לעדות, וכן נפסק ברמב"ם (עדות פ"א ה"ה), שהבזויים פסולים לעדות. ולכאורה, מדוע יפסל לעדות אם אינו מקפיד על כבודו, הלא אפשר דמ"מ יש בו יראת שמים ולא ישקר בעדותו. וחזינו, דכיון שהינו בזוי בעצמו, א"א להאמינו בלא תענה, כי העיקר בנאמנות העד הוא ההרגש של איך אעשה דבר מגונה כזה ואעיד שקר בב"י, ולכן בבזוי, כיון דמזלזל בעצמו א"א לסמוך עליו, דעלול ג"כ לשקר בעדותו, שהרי אינו חושש על עצמו מה שיהא עמו".

"נמצינו למדים דכלל הוא שכל מה שמרגיש אדם מישראל בעצמו יותר שהינו בן מלך ומעותד לגדולות, הרי הוא שומר נפשו וכבודו, שמתוך הרגשת האמיתיות שהוא בדרגת בנים אתם לה', ממילא עיניו רצויים וישרים, ואמרו במס' שבת (ד.) איזהו ת"ח שמחזירים לו אבידה בטביעות עין, זה המקפיד על חלוקו להופכו, ופרש"י שלא יראו התפירות המגונות, ואמרי החלוק. הרי שגם בת"ח אם אינו מקפיד שיהא נראה בכבוד התורה אין להאמינו בטביעת עין, דאפשר שאך נדמה לו ויאמר דיועד בוודאות.

והרי לנו עד היכן הדברים מגיעים, שאם אדם אינו מכיר בערכו ומקטין את עצמו הרי גורם בזה הפסד גדול לכל עניני רוחניות.

"ואמרו חז"ל (תענית יא): "לעולם ימוד אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו, שנאמר בְּקֶרֶבְךָ קָדוֹשׁ (ישעיהו יב, ו)", הרי דהקדושה בקרבו וקדושו שרוי בתוכו ע"ד שאמרו (אלשיך הק, ושל"ה הק) ושכנתי בתוכם בתוכו של כל אחד ואחד. ויצירי אדם את עצמו אם היה במחיצת גדולי עולם וכגון הגר"י סלנטר זצוק"ל, הלא מפחד הדר גאונו לא רק שלא יעשה שום פעולה כנגדו, או לפגום בו ח"ו, אלא אפילו סתם מעשה פיגול לא יעזי להעלות במחשבותיו.

וכשהכתוב אומר בְּקֶרֶבְךָ קָדוֹשׁ (ישעיהו יב, ו), ומפרשים חז"ל דהיינו קדוש שרוי בתוך מעיו, הלא דברים ככתבם, דבקרבו ממש יש קדוש, והאיך יעשה מעשה כנגדו לפגום הקדוש שבקרבו או להוציאו ולגרשו מתוכו. והמתבונן בזה הלא חיל ורעדה תאחזנו לעשות דברים אשר לא כדת, "עכ"ל.

« מהו המלה היחידה שהיא ה'מוסר' של הקב"ה אל בני ישראל...?? »

הבעל תולדות יעקב יוסף, אומר רעיון נפלא בשם **הבעל שם טוב הק'**, הנלמד מדבריו של החכם מכל אדם שכותב מוסר ה' בְּנֵי אֵל תִּמְאָס (משלי ג, יא). ומפרשו כך: מוסר ה' - יש שיחות מוסר ששומעים ממשגיח בשיבה, יש מוסר ששומעים מחבר טוב, ויש שלומדים מתוך הספרים המתאימים לכך, אבל יש גם מוסר היוצא כביכול מפיו של הקב"ה בעצמו ובכבודו, ומהו מוסר זה, רק מילה אחת, בְּנֵי - זהו המוסר שה' אומר לאדם, דע לך, אתה הבן שלי, וכבן של מלך אֵל תִּמְאָס - אל תמאס את עצמך, תכבד את מעמדך כבן מלך, אל תכניס את עצמך לדברים שימאסו אותך, שילכלכו את נשמתך, כי בן מלך אינו הולך בבוץ, ואם הוא נתקל בשלולית שיש בה בוץ, הוא עוקף את המקום ההוא, כדי שמכנסיו ובגדי ההוד שלו לא יטפלו.

לאור זאת מדגישים בעלי המוסר, אם אנחנו מחפשים את החיזוק המתאים והמחסום החזק ביותר שימנע בעדנו מלהיכשל בעבירות, הרי שהדרך היא לקחת ללבנו את מוסר ה', ולדעת שאנחנו בניו של מקום, ודי במוסר זה כדי להפוך את כל מציאותו והווייתו הרוחנית של האדם. מי שיפנים את המוסר הזה, יוכל לעמוד נגד כל המכשולים, כי בן מלך לא ממאס את עצמו, אינו עוסק בזוטות או בדברים בזוים, אפילו כאלה שאינם בגדר חטא, על אחת כמה וכמה כאשר יש בהם כדי להכעיס את אביו, את המלך.

ברוח זו כתב הגאון רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש חלק א דרוש ט"ו), ונצטט קטע מדבריו הנלהבים, וז"ל: "וכן הדבר, נשמתנו ממקור עליון, ממחצב נפלא ויקר עד למאוד, רק היא מתנכרת ותרד מכבודה לעולם הזה, כאיש חקלאי ובקל שבגשמיים. ואם בן אדם ישכח היותו בן מלך מלכים ברוך הוא, וחושב כפי אשר מתנכר באמת, כן הוא יתנהג במנהג גשמי בכל דבריו וחקלאי, אבל חובה עליו לזכור בכל עת כי בני מלך גדול ונורא אנחנו, ולא יאות לנו לנהוג כמנהג פחותים הראויים לכפריים. וזהו תכלית מחלתנו, שאנו שוכחים כי שורש נשמתנו ממקור נורא ונשגב, ובזה אנו ענווים ביותר, אין אנו חסים על כבודנו וכבוד נשמתנו, ומתגוללים בטיט בראש כל חוצות, כאחד הכפריים המשתכרים, "עכ"ל.

« מהו החטא הנורא ביותר שיכול האדם לחטוא בו? »

שאלו החסידים את רבם הצדיק רבי אהרן מקרלין זצ"ל, רבי, מהו החטא הנורא ביותר שיהודי עלול לחטוא בו, רבי אהרן הניח את ראשו על

השולחן למשוך דקות ארוכות, בעוד חסידיו ממתנינים בחרדה לתשובתו, לאחר מכן כאשר שב והרים את ראשו, והשיב להם בפשטות, החטא הנורא ביותר שיהודי עלול לחטוא הוא לשכוח שהוא בן מלך.

אותה אמונה כי בשבילי נברא העולם, ואני חשוב עבור מלך מלכי המלכים, היא האמונה הנצרכת ביותר בדורנו. הגאווה היהודית, להיות גאים בדתנו וביהדות - היא נסיון חיינו. זו הייתה דרכו של אברהם אבינו וזה היה גם חידושו הגדול, הוא גילה את הקשר החזק והנעלה הקיים בין יהודי לבוראו. ובלי ספק כשם שנתנו לנו את הנסיון, נתנו לנו את הכלים להתמודד עמו בהצלחה, לכן מוטל עלינו להבין מי אנו, מה מתרחש סביבנו וללמוד מה חובתנו בעולמנו.

רבי **יעקב עמדין זצ"ל**, כותב (בהקדמה לסיזור) את הכלל החשוב הבא, כל מה שהאדם נלכד במצודת היצר הרע, בא לו מחמת ששוכח יחוסו הנורא והנפלא כי בן מלך הוא, וחושב שהוא ממשפחות הכפריים עובדי האדמה בשיגעונותיהם.

ואם ישים האדם לבו שהמלאכים מלווין אותו לשמר, יראה בעיני שכלו מעלתו וגדלותו, וכשיזכור זה, הלא תייקר נפשו בעיניו, ותצלח עליו רוח אלקים שלא יתעפל משום התפעלות שאינה לפי כבודו, ומכל דבר מגונה ורע ישמר ידו, ואז לא יהיה ליצר הרע מבוא אליי.

אבל חבל על אדם קל שאינו מחשיב עצמו מאומה, והוא שהכתוב משבח את יהושפט, וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה' (דברי הימים ב' יז, ו), שאם ישים זאת לנגד עיניו תמיד ינצל מכל רע, ולא יתפעל ממלחמת הנטיות הפחותה שבקרבו, כי בכוחו לעשותם עבדים לו אם ירצה, ולא יכניע היקר לזולל כי אין זאת רק מפחיתות הנפש הנקלה.

הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, כותב (בספרו עלי שור חלק א עמ' קס"ח) דברי הדרכה לבן העליה, וז"ל: "בלי תודעת חשיבות אין עבודה בתורה. בהקדמה למתן תורה נאמר וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֹת כְּהִנִּים וְגוֹי קָדוֹשׁ (שמות יט, ו), ופירש"י: 'כהנים שרים'. כל אחד מישראל הוא שר בעל מעלה ובעל אחריות."

"...התחלת כל עבודה פרטית היא דווקא חווית רוממות האדם, כי מי שלא עמד מעולם על רוממות האדם מיצירתו, וכל עסקו עם עצמו הוא רק להרחיב ידיעותיו על הרע שבו, ולייסר עצמו על זה, יותר ויותר ישקע בייאוש, ובסוף ישלים עם הרע מאפס תקווה לתקונו, "עכ"ל הזהב.

כל אדם חייב לדעת שיש לו חשיבות, לא חשיבות מדומה שהוא מחשיב את עצמו, אלא חשיבות בעלת משמעות עמוקה, כל אחד ואחד חייב לומר, בשבילי נברא העולם (סנהדרין ד, ה), וביאר רש"י, "חשיב אני כעולם מלא, לא אטריד את עצמי מן העולם בעבירה אחת".

בכולנו טמון בכוח הזה לגדלות רוחנית, אבל כדי לשאוב כוחות פנימיים ממקור זה, עלינו להיות ערניים בעקביות לקיומה של אותה גדלות. כמו כן, על כל אחד מאתנו לדעת ולהרגיש את מעלתו בכך שהוא שייך לעם הנבחר כפי שאנו מודים על כך פעמים רבות ביום, אשר בחר בנו מכל עם, אשר קדשנו במצוותיו, וכדומה.

ברוח הדברים האלה מבאר השפת אמת (ויקרא תרמ"ו) בדרכו המיוחדת את הפסוק האמור בתורה בסיום דיני הטהרה וְהִזְרַתְּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאָתָם (ויקרא טו, לא) ש'והזרתם' מלשון 'נזר', היינו, שההתרחקות וההימנעות מכל צורה של מגע בטומאה מעניקה לאדם נזר ועטרה, וברוח זו יש להתייחס למצוות התורה בתחום זה.

"... רבי אהרן הניח את ראשו על השולחן למשוך דקות ארוכות, בעוד חסידיו ממתנינים בחרדה לתשובתו, לאחר מכן כאשר שב והרים את ראשו, והשיב להם בפשטות, החטא הנורא ביותר שיהודי עלול לחטוא הוא לשכוח שהוא בן מלך..."